

Maa-aineslain mukainen lupa maa-ainesten ottamiseen sekä maisemointiin tiloille Veikkola 851-430-21-35 ja Rauhala 851-430-20-66, Hanhironva, Aapajoki, Tornio

ASIA Maa-aineslain (555/1981) 4 §:n mukainen päätös lupahakemuksesta, joka koskee 15 000 k-m³:n maa-aineksen (sora ja hiekka) ottamista kahden vuoden aikana noin 2,17 hehtaarin alueelta.

Hakija

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Luvan hakemisen peruste

Maa-aineslain (555/1981) 4 §:n mukaan maa-ainesten ottamiseen on oltava lupa.

Lupaviranomaisen toimivalta

Toimivaltainen viranomainen on maa-aineslain (555/1981) 7 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jona Tornion kaupungissa toimii Meri-Lapin ympäristölautakunta.

Asian vireilletulo

Maa-aineslupahakemus on saapunut Meri-Lapin ympäristölautakunnalle 30.7.2025, jolloin se on tullut vireille. Hakemusta on täydennetty päivitettyllä suunnitelmaselostuksella 31.8.2025.

Toiminta-alueen sijainti

Toiminta-alue sijaitsee Aapajoella, Tornion kaupungin alueella tiloilla Veikkola 851-430-21-35 ja Rauhala 851-430-20-66, jotka sijaitsevat noin 16 kilometriä Tornion keskustasta pohjoiseen. Alueelle kuljetaan Aapajoentieltä. Hakija omistaa tilat.

Toimintaa koskevat luvat ja alueen kaavoitus

Tiloilla Veikkola 851-430-21-35 ja Rauhala 851-430-20-66 ei ole tällä hetkellä voimassa olevia lupia. Tiloilla on ollut Meri-Lapin ympäristöpalveluiden ympäristöpäällikön myöntämä maa-aineslupa (11.6.2020 § 26), jonka voimassaolo on päättynyt 30.9.2025.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa alue sijoittuu maatalousalueelle (MT) sekä arvokkaalle harjualueelle tai muulle geologiselle muodostumalle.

Maakuntakaavassa ja Tornion yleiskaavassa on merkitty alueen läpi kulkevan moottorikelkkareitti. Tornion yleiskaavassa alue sijaitsee maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M) sekä ge alueella (arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma). Ottamisalueen eteläosa rajautuu yleiskaavassa kyläalueeseen (AT-3). Alueella ei ole asemakaavaa.

Toiminta-alueen ympäristö

Hakemuksen mukainen ottamisalue sijaitsee kokonaisuudessaan Rovamaan valtakunnallisesti arvokkaalla moreenimuodostumalla (MOR-Y13-011), joka on arvoluokassa 3. Rovamaan drumliini kuuluu Kemin-Tornion drumliinikentän länsiosan muodostumiin. Se on hyvin kehittynyt loivapiirtein ja sukkulamainen drumliini, jonka pohjoisluode-eteläkaakko suuntaus kuvastaa viimeistä jäätiköitymistä edeltäneen jäätiköitymisen virtaussuuntaa. Drumliinin pituus on 1 000 metriä ja leveys noin 440 metriä. Rovamaan drumliinin pituus on 1 000 metriä ja leveys noin 440 metriä, ja sen korkeus on ympäröivältä suolta 14 metriä.

Ancylusjärven jälkeen maankohoamisen seurauksena maasto kohosi vähitellen meren peitosta ja noin 4100 vuotta sitten Rovamaan laki paljastui Itämeren peitosta. Drumliinin laella on ohut rantakerrostuma ja 4–5 rantavallia. Rantakerrostuman paksuus vaihtelee selänteen yläosassa ja on yleensä 1–3 metriä. Muodostuman koillisosassa on kaksi noin metrin syvyistä leikkausta. Pintalohkareisuus on pääasiassa erittäin vähäinen, ja huuhtoutuneella laella paikoin vähäinen.

Arvoluokkiin 1–4 sijoittuvilla moreenimuodostumilla tai muodostuma-alueilla on maa-aineslaissa mainittua valtakunnallista merkitystä.

Hakemuksen mukaisella alueella on aiemmin ollut maa-ainesten ottamistoimintaa. Suunniteltu ottamistoiminta ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle. Lähin luokiteltu pohjavesialue, joka on muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue, sijaitsee noin 5 kilometriä etelään (Mellansalo, 1285123). Hakemuksen suunnitelma-alue ei sijoitu luonnonsuojelualueelle, luonnonsuojeluohjelmien alueelle, Natura 2000 -verkoston alueelle tai sellaisten läheisyyteen.

Lähin asutus on noin 100 metrin päässä ottoalueesta.

Toiminnan kuvaus

Lupaa haetaan alueen maisemointitöihin sekä hiekan ja soran ottamiselle noin 2,17 hehtaarin suuruiselta alueelta. Hiekkaa ja soraa otettaisiin kahden (2) vuoden aikana 15 000 m³. Ottamissyvyys on noin 13 metriä ja ottamistaso on alimillaan + 17 (N2000). Otettavaa maa-ainesta hyödynnetään alueen maisemoinnissa sekä maanrakennuskohteissa.

Alueelle on asennettu pohjavesiputki vuonna 2012, jonka alataso on korossa +13 (N2000). Hakemuksen mukaan putki on kuiva, eli pohjaveden pinnan taso on putkea alempana, eli tason + 13 (N2000) alapuolella.

Hakemuksen mukaan alueella tehtävän ottamistoiminnan aikana noudatetaan

työ- ja ympäristönsuojeluohjeita, eikä alueella sallita öljyä vuotavien työkoneiden ja autojen työskentelyä. Kaikista ympäristöä tai pohjaveden laatua uhkaavista vahingoista ilmoitetaan välittömästi vahingon tapahduttua kunnan öljyntorjuntapäällikölle (palopäällikkö). Toiminta-alueella ei säilytetä öljyjä eikä koneita.

Hakemuksessa esitetään, että toiminnalla ei ole haitallisia vaikutuksia ympäristöön ja luonnonoloihin. Aapajoentien liikennettä voidaan varoittaa tarvittaessa liikennemerkillä soranajosta.

Maisemointi

Toiminnan päätyttyä alue siistitään mahdollisista jätteistä ja alueen rintaukset luiskataan vähintään kaltevuuteen 1:3. Taitekohdat pyöristetään sopiviksi käyttäen alueelta kuorittuja pintamaita ja muita asiakkaille kelpaamattomia aineksia (eloperäistä ainetta sekoittunut hiekkaan). Pintamaita on yhteensä noin 20 000 m³ (0,5-1 metriä koko ottamisalueen pinta-alasta) ja asiakkaille kelpaamattomia maita on yhteensä noin 5000 m³. Alueen muotoiluun kuluu maita arviolta yhteensä noin 40 000 m³, joten maisemointiin käytetään edellä mainittujen lisäksi alueen sisäisiä aineksia.

Hakemuksen mukaan alueen pohjaa ei välttämättä tasata suunnitelmapiirrosten osoittamaan tasoon, vaan olosuhteiden mukaan voidaan jättää kumpareita. Ylisuuret kivet haudataan luiskan loivenuksen yhteydessä. Tasaustöiden jälkeen alue metsitetään havupuuntaimia käyttäen. Ottamistoiminnan jälkeen alue otetaan metsätaloukseen. Maisemointityöt on tarkoitus tehdä loppuun vuoden 2028 loppuun mennessä.

Lupahakemuksen käsittely

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Hakemuksen vireillä olosta on tiedotettu kuuluttamalla Tornion kaupungin verkkosivuilla 24.11.-31.12.2025. Asiakirjat ovat olleet saatavilla myös Meri-Lapin ympäristöpalvelujen toimistossa. Hakemuksen vireilläolosta on ilmoitettu Lou-nais-Lappi -lehdessä 3.12.2025.

Hakemuksesta on ilmoitettu kirjallisesti suunnitellun ottamisalueen naapuritilojen maanomistajille. Hakemuksesta on pyydetty lausunnot Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnalta, Tornionlaakson museolta sekä Lapin ELY-keskukselta (nyk. Lupa- ja valvontavirasto).

Muistutukset ja lausunnot

Hakemuksesta on annettu määräaikaan mennessä kolme lausuntoa.

Lapin ELY-keskus (nyk. Lupa- ja valvontavirasto) toteaa lausunnoissaan 16.12.2025 seuraavaa:

” *Asian aiempi käsittely*

Meri-Lapin ympäristöpalvelut on vuonna 2024 pyytänyt Lapin ELY-keskukselta lausuntoa maa-ainestenottoalueelle myönnetyn maa-ainestuvuuden jatkamisesta. ELY-keskus on antanut asiassa lausunnon 20.11.2024 (LAPELY/1583/2018). ELY-keskus on

lausunnossaan katsonut, että kyseessä oleva maa-ainesten ottamistoiminta sijoittuu Rovamaan valtakunnallisesti arvokkaalle moreenimuodostumalle. ELY-keskuksella tuolloin käytettävissä olleiden tietojen mukaan alueella voimassa olleesta maa-ainesluvasta (66 500 k-m³) on ollut ottamatta vielä noin 66 100 k-m³:ta. Lupa on myönnetty viideksi (5) vuodeksi ja se on päättynyt 30.9.2025. Lupa on myönnetty alueelle maisemointitarkoituksessa. Kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen alueelle 24.9.2024 tekemän tarkastuksen perusteella alueella ei ole tehty maisemointitöitä.

ELY-keskus on aiemmassa lausunnossaan todennut, että maa-aineslain 10.3 §:n mukaan lupaa voi olla mahdollista jatkaa, sillä lupa on myönnetty kymmentä vuotta lyhyemmäksi ajaksi, eikä kaikkea luvassa myönnettyä määrää ole otettu. ELY-keskus on kuitenkin katsonut, että alueelle aiemmin myönnetty viiden vuoden lupa on lähtökohteisesti myönnetty alueelle maisemointitarkoituksessa, mutta maisemointitoimia ei ole alueella tehty. Siten ELY-keskuksen näkemys on ollut, että mikäli alueelle jatketaan lupaa nykyisen luvan mukaisilla suunnitelmilla, alueelle ei tulisi enää myöntää pitkää lupaa, vaan alueen jälkihoito- ja maisemointityöt tulisi saattaa loppuun 1–2 vuoden kuluessa.

ELY-keskus on katsonut lyhyemmän lupa-ajan jatkon perustelluksi, sillä nykyisen luvan mukaisista suunnitelmista ei mm. käy ilmi paljonko alueen kokonaisottomäärästä käytetään varsinaisiin jälkihoito- ja maisemointitoimiin ja paljonko muuhun käyttöön eikä suunnitelmissa ole yksilöity tarkemmin alueella tehtäviä maisemointitoimenpiteitä. ...

Kaavoitus, yhteenveto

ELY-keskus toteaa, että lausuntopyynnön kohteena oleva hanke ei toiminnaltaan ja sijoitukseltaan vastaa Tornion yleiskaava 2021:ssä varattuja alueidenkäyttömuotoja. Edellä mainitun lisäksi lupaharkinnassa on huomioitava erityisesti oikeusvaikutteisen yleiskaavan mukainen valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma (Rovamaa) ja siihen liittyvä yleiskaavamääräys sekä yleiskaavassa asumiseen varattu alue (AT-3) ja lähialueelle jo muodostunut asuinrakentaminen.

Luontoarvot

Lapin ELY-keskus toteaa, että hakemuksen mukaiselle hankealueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei sijoitu tiedossa olevia luonnonsuojeluasetuksen (2023/1066) liitteiden 3 ja 5 rauhoitettujen kasvilajien esiintymiä, ei liitteen 6 uhanalaisten lajien ja erityisesti suojeltavien lajien havaintopaikkoja eikä luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen II a ja IV a eläinlajien eikä II b ja IV b kasvilajien havaintopaikkoja (2.12.2025 Lajitietokeskus). Hakemuksen mukainen hankealue ei sijoitu luonnonsuojeluohjelmien alueelle, luonnonsuojelualueille, Natura 2000-verkoston alueille tai näiden läheisyyteen.

Sovellettava lainsäädäntö ja ohjeistus

Maa-aineslain (555/1981) mukaisessa maa-ainesten ottamista koskevassa lupaharkinnassa ja lupaehdoissa otetaan huomioon maa-aineslain 3 §:n ympäristöperusteiset rajoitukset muun muassa kauniin maisemakuvan, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien turmelemisesta taikka ne lain 3 §:ssä mainitut muut rajoitukset, joilla pyritään estämään huomattavat tai laajalle ulottuvat vahingolliset vaikutukset asutukselle tai ympäristölle.

Maa-aineslain 7 §:n 2 momentin mukaan ennen luvan myöntämistä lupaviranomaisen on pyydettävä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontaviraston) lausunto, milloin: 1) alueella on valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta.

Ympäristöministeriön oppaassa Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestäväään käyttöön (Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30) on ohjeistettu muun muassa otto-alueille tehtävistä maisemointi- ja jälkihoitotoimenpiteistä. Ottamistoimia ei oppaan mukaan tulisi suunnitella inventoiduille luontokohteille, kuten valtakunnallisesti arvokkaille moreenialueille.

Edellytykset maa-ainesten otolle

Suunniteltu alue ei sijoitu pohjavesialueelle, mutta se sijoittuu arvokkaalle geologiselle muodostumalle (Rovamaan valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma). Suunniteltu ottamistoiminta sijoittuu alueelle, jolta on aiemmin otettu maa-aineksia. Lupaharkinnassa tulee huomioida edellä ja seuraavassa esitetyt asiat:

Ottamistoiminta

Maa-ainesten otossa tulee ottaa turvallisuusnäkökohdat huomioon, mm. työaikaiset jyrkät luiskat. Ottoalueen rintuuksien suojaaminen ja merkitseminen tulee tehdä riittäväällä tavalla. Lippusiiman käyttöä alueen merkitsemiseen tulee välttää.

Häiritsevä melu ja pöly tulee estää. Mahdolliset polttoaineiden ja öljytuotteiden varastot, sekä työkoneiden huolto- ja säilytyspaikat tulee suojata tarkoituksenmukaisesti. Mahdolliset päästöt on välittömästi ilmoitettava valvontaviranomaiselle.

Jätteiden, ylijäämämassojen ym. sijoittaminen ottamisalueelle ei ole sallittua. Toiminnasta ei saa aiheutua epäsiisteyttä. Jätteitä ei saa polttaa tai haudata. Hyötykäyttöön kelpaava jäte on lajiteltava erilleen ja toimitettava hyödynnettäväksi. Alueella ei myöskään tule varastoida ongelmajätteitä.

Alueella toimittaessa tulee pitää huolta, että alinta ottotasoa ei aliteta, ja että korot on alueella merkitty huolellisesti ja ajantasaisesti. Ottamisalueella tulee huolehtia siitä, että ylimmän luontaisen pohjavedenpinnantason päälle jää aina vähintään yhden (1) metrin paksuinen suojakerros koskemattomaa maata. Mikäli ottotoiminnan aikana otetaan ulottuvan tätä syvemmälle, tulee ottotasoa nostaa siten, että suojakerrospaksuus täyttyy. ELY-keskus suosittelee, että suojakerrospaksuus olisi aina vähintään kaksi (2) metriä alueen jälkihoiton toteutumisen ja alueelle aikanaan muodostuvan puuston menestymisen kannalta. Täältä osin ELY-keskus pitää hyvänä, mikäli alueella toteutuu suunnitelmissa esitetty neljän (4) metrin suojakerrospaksuus pohjaveden pinnan päällä.

Jälkihoito

Koska kyseessä on valtakunnallisesti arvokkaalle moreenimuodostumalle sijoittuva toiminta, on jälkihoitotöissä oltava erityisen huolellinen. On tärkeää, että jälkihoito- ja maisemointitöitä tehdään alueella oton edetessä vähintään hakemuksessa esitetyn mukaisesti. Jälkihoitotyöt tulee yksilöidä mahdollisessa lupapäätöksessä. Jälkihoitotoimia ovat alueen siistiminen, muotoilu (rinteiden luiskaus vähintään kaltevuuteen 1:3) ja pintamateriaalin levitys, kasvillisuuden palauttaminen sekä alueelle soveltumattoman käytön estäminen.

Ilmakuvatarkastelun perusteella ELY-keskus katsoo, että alueella on jo joitain taimetuneita kohtia ja tällaiset kohdat tulisi alueella jättää mahdollisuuksien mukaan sillensä. Eli mikäli on mahdollista, alueella olevat suuremmat puuntaimet, puuntaimikot tai muutoin kasvittuneet kohdat on syytä säästää, mutta muilta osin esimerkiksi loiventaa niiden ympäriltä jyrkät rintuudet ja möyhiä mahdolliset tieurat, jotta alueelle saadaan kauttaaltaan siisti yleisilme. Näin alueella säilyy myös maisema moni-ilmeisempänä.

Pintamateriaalina tulee ensisijaisesti käyttää alueen alkuperäistä pintakerrosta. Alkuperäisen pintakerroksen kangashumus ja sen alapuolella oleva rikastumiskerros tulisi kuoria ja varastoida erikseen ottamisalueen reunoille ennen toiminnan aloittamista. Pintamaat tulee levittää alueelle takaisin alkuperäisessä järjestyksessä. Kasvillisuuden kannalta paras tulos saavutetaan, kun maan ylin orgaanista ainesta sisältävä humuskerros (kuntta) voidaan irrottaa ja levittää takaisin alueella laajoina mattoina. Pintamaiden varastointiaika tulisi olla mahdollisimman lyhyt, sillä pintakerroksen orgaaninen aines hajoaa nopeasti. Soveltuva varastointiaika on korkeintaan 2–3 vuotta.

Lupa-ajan päätyttyä ottamisalueella ei tule olla maa-ainesvarastokasoja lainkaan, sillä ne estävät jälkihoidon toteuttamisen. Tiivistyneet tienpohjat ja varastokasojen pohjat tulee möyhiä ja pehmentää toiminnan loputtua, sillä tiivis maaperä läpäisee vettä huonosti ja vähentää siten muodostuvan pohjaveden määrää.

ELY-keskus suosittelee, että maisemoinnissa ja jälkihoitotöiden suunnittelussa käytetään päivitettyä maa-ainesopasta (Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestävään käyttöön, Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30).

Johtopäätökset

Maa-ainelain 7 §:ssä tarkoitettua valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta on valtioneuvoston hyväksymillä suojeluohjelmien alueilla ja näiden alueiden suojelua koskevilla päätöksillä. Lisäksi vastaavaa merkitystä on valtion ympäristöhallinnon määrittämällä luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkailla luontokohteilla sekä uhanalaisten lajien ja luontotyyppien esiintymillä.

Kyseessä oleva maa-ainesten ottamistoiminta sijoittuu Rovamaan valtakunnallisesti arvokkaalle moreenimuodostumalle. ELY-keskuksella käytettävissä olevien tietojen mukaan alueelle aiemmin maisemointitarkoituksessa myönnetty maa-aineslupa on päättynyt 30.9.2025. Alueelle 24.9.2024 tehdyn tarkastuksen pöytäkirjan mukaan alueella ei ole tehty maisemointitöitä.

Lapin ELY-keskus katsoo, että kyseessä oleva ottamisalue on tarpeen jälkihoitaa. ELY-keskus katsoo, että hakemuksessa esitetty lyhytaikainen alueen maisemointiin tähtäävä maa-ainesten ottaminen voi olla alueella mahdollista vaarantamatta alueen geologisia arvoja maa-ainelain 3 §:n vastaisesti.

ELY-keskus kuitenkin katsoo, että mikäli lupaviranominen myöntää nyt haettavalle toiminnalle luvan, on sillä saatettava loppuun kaikki hakemuksen mukaisen alueen maisemointi- ja jälkihoitotyöt, eikä alueelle tule enää tämän jälkeen hakea tai myöntää uusia maa-aineslupia. ELY-keskus katsoo, että hakemuksen mukaisella alueella ei ole tämän jälkeen enää jatkossa edellytyksiä toiminnan jatkamiselle ilman maa-ainelain 3 §:n vastaisia vaikutuksia.

Lopuksi ELY-keskus katsoo, että koska kyseessä on valtakunnallisesti arvokas geologinen muodostuma, jolla ei lähtökohtaisesti tulisi lainkaan sijoittua kyseessä olevaa toimintaa, tulee maa-ainesten ottaminen päättää alueella mahdollisimman pian. ”

Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonta toteaa lausunnossaan 21.1.2026 seuraavaa:

”... Toiminta-alueen läheisyydessä on asutusta, karjatiloja, lomakiinteistöjä ja myös mahdollisesti vesikaivoja. Muistutetaan, että pohjaveden pilaamiskiello on ehdoton, vaikka alue ei ole tärkeää pohjaveden muodostumisaluetta. Toiminnassa tulee kiinnittää huomiota maa-aineksen ottosyvyyteen ja pohjaveden kulkusuuntiin. Soran ja

hiekan ottaminen ja alueen kuivatus / maisemointi voivat muuttaa ympäristön pohjaveden pinnankorkeutta ja aiheuttaa pohjaveden sameutumista. Edellä mainittujen vaikutusten vuoksi järjestelmällinen ja vaiheittainen jälkihoito oton edetessä on erityisen tärkeää.

Maa-aineksen ottamisesta ja oheistoiminnoista (ml. liikenne) aiheutuu aina pölyämistä sekä melua. Maa-ainesten ottaminen vähentää pölyämisen vuoksi myös alueen viihtyisyyttä ja virkistyskäyttömahdollisuuksia. Suunnitelmaselostuksessa ei ole esitetty pölyämistä tai melua vähentäviä keinoja. Toiminnan aikana tulee kiinnittää huomiota käytettävän tien mahdolliseen pölyämisen aiheuttamaan haittaan ja tien kasteluun pölyhaitan vähentämiseksi. Esitetyistä toiminta-ajoista kannattaa pitää kiinni, jotta ympäristöön ei kohdistu kohtuutonta meluhaittaa.

Terveysturvallisuuden periaatteiden mukaisesti elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy (terveydensuojelulaki 763/1994, 2 §). ”

Tornionlaakson museo toteaa lausunnossaan 18.12.2025 seuraavaa:

”... Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA2021) Eteläisen Tornionlaakson maisemat sijaitsee luoteessa Tornionjokivarressa ja lähin valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY2009) sijaitsee kaupungin keskustassa Suensaarella. Ottoalue rajautuu eteläosastaan Liakanjokivarren maakunnallisesti arvokkaaseen maisema alueeseen (MAMA 2016). Aluekuvauksen mukaan Liakanjokivarso edustaa Tornionjoen suistoalueen jokivarsiasutusta. Eri-ikäiset asutuskerrostumat seuraavat jokea ja muodostavat monipuolisen vaihtelevan kulttuurimaiseman. Ottoalueen läheisyydessä Aapajoentien varrella, sijaitsee paikallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita, joista osa on inventoitu Lapin kulttuuriympäristötutuksi -hankkeessa (2006–07).

Suunnittelun kohteena oleva ottoalue on tunnetulta maankäyttöhistorialtaan metsä- ja maatalousmaata. Ottoalueen välittömässä läheisyydessä on sijainnut perinteistä rakentamistapaa edustanut pihapiiri, joka on purettu 1900-luvun puolivälin jälkeen. Maanotto on aloitettu 2000-luvulla. Alue sijoittuu Rovamaan alarinteeseen ja ottoalueen sekä Aapajoentien ja asutuksen välissä on metsäkaistale rajaa Liakanjokivarren maisema-alueita. Suunnitelmaselostuksen mukaan kyseessä on maanoton viimeinen vaihe, jonka yhteydessä ottoalue maisemoidaan ja oton loputtua metsitetään. Maisemointisuunnitelman mukaan alue metsitetään, jolloin se palautuu maisemallisesti osaksi Rovamaan metsäaluetta.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnitellulla maa-ainesten ottoalueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse tunnettuja muinaismuistolaita (295/1963) rauhoitettuja muinaisjäänneksiä. Lähin kiinteä muinaisjäänne on Napinmäki (1000009003) niminen, ajoittamattomia kuoppajäänneksiä sisältävä kohde noin 4,2 kilometrin päässä linnuntietä länteen. Maanotolla ei ole vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön.

Tornionlaakson museolla ei ole huomautettavaa lausunnolla olevasta maa-aineslupahakemuksesta.”

Hakijan vastineet muistutuksiin ja lausuntoihin

Luvan hakija on ilmoittanut ympäristötarkastajalle puhelimitse 9.2.2026, että lausuntojen johdosta ei ole kommentoitavaa.

Maastokäynti toiminta-alueella

Ympäristötarkastaja Mattila on tehnyt jo vanhentuneen maa-ainesluvan mukaisen määräaikaistarkastuksen 24.9.2024 hakijan kanssa. Alue on ollut sama, kuin nyt haettavan luvan mukainen alue. Tuolloin todettiin, että lupa-aikana otettu maa-aineksen määrä on ollut vähäistä, ja maa-aineksia oli varastoituna kasoissa rintauksen lähellä. Alueella ei ollut tuolloin tehty maisemointitöitä. Hakija kertoi ympäristötarkastajalle puhelimitse 24.11.2025, että alueelta on kesän 2025 aikana otettu noin 300 k-m³, eikä alueella ole tapahtunut muutoksia vuoden 2024 tarkastuksen jälkeen. Ennen luvan myöntämistä ei nähty tarpeen tehdä maastokäyntiä toiminta-alueella edellä esitettyyn perustuen.

Ratkaisuosa

Viranomaisen ratkaisu

Meri-Lapin ympäristölautakunta on tutkinut hakemuksen ja myöntää [REDACTED] hakemuksen ja alla esitettyjen lupamääräysten mukaisesti maa-aineslain 4 §:n mukaisen luvan maa-ainesten ottamiseen ja maisemointiin tiloille Veikkola 851-430-21-35 ja Rauhala 851-430-20-66

Ottamisalueelle tulee olla riidaton kulku.

Maa-aineslupa on voimassa kaksi vuotta eli 30.6.2028 saakka. Toimintaa tulee harjoittaa hakemuksessa esitetyn mukaisesti sekä noudattaen seuraavia lupamääräyksiä siinäkin tapauksessa, että hakemuksessa esitetty olisi ristiriidassa lupamääräysten kanssa:

Lupamääräykset

Maa-ainesten ottamistoiminta, alueen rajat ja alin ottotaso

1. Maa-ainesta saa ottaa kokonaismäärältään yhteensä 15 000 k-m³ kahden vuoden aikana. Maa-ainesten ottaminen tulee tapahtua suunnitelmapiirustusten mukaisesti ottamisalueen sisällä. Ottamisalueen koko on yhteensä 2,17 hehtaaria, jonka sisään sijoittuu kaivualueen lisäksi myös maa-aineksen varastoalueet. (MAL 11 §)
2. Alin ottamistaso on + 17 (N2000) kuitenkin siten, että ylimmän havaitun pohjaveden pinnan tason ja ottamisalueen pohjan väliin jää vähintään kahden (2) metrin koskematon suojakerros. Suojakerrosvaatimus koskee myös orisivettä. Ottajalla tulee olla aina tiedossa hyväksytty ottamistaso. Alinta ottamistasoa ei saa alittaa. (MAL 11 §)
3. Sallittu ottamistaso ja ottamisalueen rajat on merkittävä selkeästi ja tarvittavan tiheästi näkyviin. Merkinnät tulee olla käytettävissä koko ottamistoiminnan ajan. Alinta ottamistasoa ei saa alittaa missään vaiheessa. Ottoalueen

korot tulee tarkistaa riittävän usein ja korkotasojen mittauksesta tulee pitää työmaapäiväkirjaa. (MAL 11 §)

4. Maa-ainesten ottamisalue on järjestettävä siten, että alue on turvallinen siellä liikkujille ottamistoiminnan aikana. Jyrkät rinteet on suojattava siten, että putoamisvaaraa ei ole. Toiminnasta ei saa aiheutua haittaa yleiseen viihtyvyyteen tai ihmisten terveyteen. (MAL 11 §, TSL 2 §)
5. Toiminnasta ei saa aiheutua haittaa naapurituloille. Ottamisalueen ja naapurikiinteistöjen rajan väliin tulee jättää vähintään 10 metrin koskematon suojavyöhyke. (MAL 3, 11 §, NaapL 17 §)

Luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelu

6. Alueella tapahtuva toiminta ei saa vaikuttaa lähialueiden ja toiminta-alueen luontoarvoihin. Mikäli luontovaikutuksia ilmenee, tulee toimintaa muuttaa siten, että vaikutukset estyvät. Mahdolliset törmäpääskyn pesintätörmät tulee jättää kaiken maahan kajoavan toiminnan ulkopuolelle. Pesäkolonioiden edusta tulee jättää avoimeksi eikä sinne tule kasata maa-aineksia tai istuttaa puustoa. Lisäksi lajin pesintäaikaisessa toiminnassa tulee jättää pesäkolonoihin riittävä suojaetäisyys. Säännöllisesti käytössä olevia pesäkolonioita ei saa hävittää myöskään pesimäajan ulkopuolella ilman valtion ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa siitä, tarvitseeko kolonian tuhoaminen luvan poiketa luonnonsuojelulain rauhoitussäädöksistä eikä ilman poikkeamislupaa, mikäli valtion ympäristönsuojeluviranomainen lausunnossaan niin edellyttää. 1.1.2026 alkaen kyseinen viranomainen on Lupa- ja valvontavirasto. (MAL 3 §, LSL 69, 70 §)
7. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäännös, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ muinaisjäännöksen kohdalta heti keskeytettävä, otettava yhteyttä Tornionlaakson museoon. (MAL 3, 11 §, MML 14 §)

Aloituskatselmus

8. Luvanhaltijan on sovittava valvontaviranomaisen kanssa aloituskatselmuksen pitämisestä. Ottamistoimintaa ei saa aloittaa ennen kuin aloituskatselmus on pidetty. Tällöin tulee seuraavat toimenpiteet olla tehtyinä:
 - ottamisalue merkittynä maastoon
 - sallittu ottamistaso (N2000) merkittynä maa-ainesten oton aloittamiskohtiin ja ottamisalueelle korkeusmerkinnöin (N2000)
 - vaaditut vakuudet jätetty. (VNA 926/2005 6 §)

Vesien tarkkailu

9. Pohjaveden pinnan korkeus tulee olla hakija tiedossa. Ottamistoiminnassa tulee huolehtia, että alue ei lammikoidu missään vaiheessa. (MAL 3, 11 §)

10. Toiminnasta ei saa aiheutua muutoksia alueen pinta- tai pohjavesien laatuun tai määrään. Toiminnanharjoittaja on vesilain mukaisessa vastuussa mahdollisista vesiin kohdistuvista haitoista ja siten velvollinen muun muassa tarvittaviin korjaus- ja korvaustoimenpiteisiin. Mikäli toiminnasta aiheutuu luonnon vahingollista muuttumista tai vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista, saattaa tarve vesilain mukaiselle luvalla aktivoitua. (MAL 11 §, YSL 7, 8, 16, 17, 52, 62 §, VNA 713/2014 15 §, VL, luku 2, 15 §, luku 3, 2 §)

Melu ja pöly

11. Mikäli alueella murskataan kiviainesta yhteensä vähintään 50 päivänä luvan voimassaoloaikana, tulee murskaukselle hakea ympäristölupa hyvissä ajoin ennen murskaustoiminnan aloittamista. (MAL 3, 11 §, YSL 28 §)
12. Toimintaa saa harjoittaa alueella arkipäivisin (maanantaista perjantaihin), arkipyhät sekä joulu- ja juhannusaatto pois lukien. (MAL 11 §, NaapL 17 §)
13. Melutaso ei saa toiminnan johdosta ylittää minkään kuuden tunnin jakson aikana klo 7-22 seuraavia ekvivalenttimelutason L_{Aeq} -arvoja: 55 dBA asuinkiinteistön piha-alueella ja 45 dBA loma-asumiseen käytettävillä alueella tai virkistys- tai luonnonsuojelualueella eikä klo 22-7 seuraavia ekvivalenttime-lutason L_{Aeq} -arvoja: 50 dBA asuinkiinteistön piha-alueella ja 40 dBA loma-asumiseen käytettävillä alueella tai virkistys- tai luonnonsuojelualueella. Tarvittaessa melutaso on valvontaviranomaisen määräyksestä varmistettava mittauksin. (MAL 11 §, NaapL 17 §, VNA 993/1992 2 §)
14. Toiminnasta ei saa aiheutua kohtuutonta pölyhaittaa tai muita haitallisia päästöjä ilmaan. Pölyn sitomiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tarvittaessa pölyämistä estetään kastelemalla vedellä tai laitteistojen koteloimilla, mutta pölyn sitomista ei saa tehdä suolaamalla. Toiminnasta aiheutuvat hiukkaspäästöt eivät saa ylittää valtioneuvoston asetuksessa 79/2017 hengitettävillä hiukkasille (PM_{10}) annettuja raja-arvoja alueilla, joilla asuu tai oleskelee ihmisiä, tai joilla ihmiset saattavat altistua ilman epäpuhtauksille. Tarvittaessa hiukkaspitoisuus on varmistettava mittauksin. (MAL 3, 11 §, VNA 713/2014 15 §, NaapL 17 §, VNA 79/2017)

Jätteet

15. Jätehuolto on järjestettävä niin, ettei toiminnasta aiheudu epäsiisteyttä, roskaantumista tai haittaa ympäristölle. Alueella ei saa polttaa tai haudata jätteitä. Alueella ei tule varastoida vaarallista jätettä. Hyötykäyttöön kelpaava jäte on lajiteltava erilleen. Jätteet tulee toimittaa asianmukaiset luvat omaavaan vastaanottoipaikkaan. Alueelle ei saa tuoda ottamisalueen ulkopuolelta jätteiksi luokiteltavia materiaaleja, eikä muitakaan materiaaleja. (MAL 11 §, YSL 16-17 §, JL 13, 28, 29, 31, 72, 73 §)

Turvallisuus ja onnettomuuksien ennalta ehkäiseminen

16. Toiminnanharjoittajan on nimettävä asiantunteva henkilö, joka vastaa toiminnan suunnittelusta, tarkkailusta, kirjanpidosta sekä ympäristöhaittojen torjunnasta. Vastuuhenkilön yhteystiedot on ilmoitettava

valvontaviranomaiselle. Nämä yhteystiedot on pidettävä ajantasaisina. Luvan haltijan tulee huolehtia siitä, että kaikki alueella toimivat urakoitsijat ovat tietoisia tässä päätöksessä annetuista lupamääräyksistä. (MAL 11 §, VNA 926/2005 6 §, VNA 713/2014 15 §)

17. Maaperään ja pohjaveteen ei missään tilanteessa saa päästä öljy- tai polttoainepäästöjä. Öljytuotteita tai muita ympäristölle haitallisia aineita ei saa varastoida ilman valvontaviranomaisen eli Meri-Lapin ympäristöpalveluiden ympäristötarkastajan hyväksymiä suojarakenteita, eikä niitä saa säilyttää alueella enempää kuin välttämätön tarve edellyttää. Paikat, joissa käsitellään, tankataan ja säilytetään öljyä tai muuta maaperän tai pohjaveden kannalta vaarallista ainetta, samoin mahdolliset työkoneiden ja autojen säilytysalueiden on oltava nesteitä läpäisemättömiä ja reunoiltaan korotettuja. Satunnaisetkaan päästöt eivät saa päästä maaperään ja sitä kautta pohjaveteen. (VNA 800/2010 9 §, MAL 11 §, YSL 7, 16–17 §)
18. Toiminta-alueella varastoitavat polttoainesäiliöt on varustettava ylitäytönestimellä, laponestolla ja tankkauslaitteistot lukittavalla sulkuventtiilillä. Säiliöiden on oltava kaksoisvaippasäiliöitä, jotka on suojattava törmäysestein. Öljyä ja öljyistä vettä ei saa laskea maaperään, vaan öljyinen aines on toimittava hyväksytyyn öljyisen jätteen vastaanottoipaikkaan. Vaarallisen jätteen siirtämisestä on tehtävä siirtoasiakirja. Toiminta-alueella on oltava riittävästi kemikaalivuotojen torjuntakalustoa (imeytysainetta sekä välineitä maahan valuneen aineen poistamiseksi välittömästi tiiviille reunalliselle alustalle). (MAL 11 §, YSL 16-17 §)
19. Työkoneita ei saa huoltaa tai pestä toiminta-alueella. Alueella ei saa varastoida tai säilyttää ottamistoimintaan liittymättömiä koneita tai laitteita. Toiminta-aikojen ulkopuolella koneita ja laitteita ei saa varastoida alueella. (MAL 3, 11 §, YSL 7, 16–17 §)
20. Jos tapahtuu öljy-, kemikaalivuoto tai muu ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava tapahtuma (kuten pölyä, melua tai muuta päästöä ympäristöön lisäävä häiriö), on välittömästi ryhdyttävä torjuntatoimiin, joilla vaara pilaantumisen leviämisestä saadaan poistettua. Häiriöstä johtuvaa päästöä aiheuttava toiminta on keskeytettävä heti ja häiriö on korjattava ennen toiminnan jatkamista. Jos toiminnanharjoittaja ei itse kykene varmasti torjumaan maaperän ja pohjaveden pilaantumista tai muuta vaaratilannetta, sen on heti hälytettävä pelastuslaitos apuun. Öljyvahingosta, jossa torjuntatoimet ovat tarpeen, on viipymättä ilmoitettava pelastuslaitokselle.

Häiriötapahtumasta on ilmoitettava Meri-Lapin ympäristöpalveluille välittömästi. Maaperän tai pohjaveden pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta tapahtumasta on ilmoitettava mahdollisimman pian myös Lupa- ja valvontavirastolle. Työmaalla on oltava näkyvillä pelastuslaitoksen ja ympäristöviranomaisten yhteystiedot, jotta nopea tiedottaminen onnistuu. (MAL 11, VNA 800/2010 12 §, YSL 7, 15, 16, 17 §, VNA 713/2014 15 §)

Vuosittainen kirjanpito ja raportointi

21. Maa-ainesluvan haltijan on tehtävä vuosittain tammikuun loppuun mennessä maa-aineslain 23 a §:ssä mainittu ilmoitus edellisenä vuonna otettujen aineiden määrästä ja laadusta. Ilmoitus tehdään NOTTO-tietokantaan. (MAL 23 §, VNA 926/2005 6, 9 §)

Maisemointi ja jälkihoito

22. Jälkihoito- ja maisemointitoimenpiteet on toteutettava toiminta-alueella luvan voimassaoloaikana, välittömästi ottotoiminnan päätyttyä.

Valvontaviranomaiselle tulee esittää ja hyväksyttävä hyvissä ajoin ennen lupa-ajan päättymistä tarkempi suunnitelma alueen lopullisesta maisemoinnista toiminta-alueella. Suunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- mahdolliset törmäpääskyjen pesintärinnot kartoitettuna asiantuntijan kanssa, kohteet merkittynä karttapohjaan ja esitettynä poikkeavat maisemointitoimet
- muut erityiset kohteet, joilla esitetään voitavaksi poiketa maisemointitoimista (säästettävät puun taimet tai -taimikot, kasvittuneet alueet) merkittynä karttapohjaan

Alue on siistittävä toiminnan lopettamisen yhteydessä. Mahdolliset maaperän ja pohjaveden suojarakenteet tulee purkaa. Alueille ei saa jättää maa-ainesvarastokasoja lupa-ajan päättyessä. Alueilla olevat tiivistyneet tienpohjat ja varastokasojen pohjat tulee pehmentää toiminnan loputtua. Mahdolliset pilaantuneet maat sekä suoja-altaaseen kertyneet vedet tulee toimittaa käsittelyyn. Jätteitä, risuja, kantoja tai pintamaita ei saa haudata alueelle.

Alueelle tulee muodostaa mahdollisimman nopeasti uusi kasvualusta alueella varastoituja kuorittuja pintamaita käyttäen. Ennen aikaista pintamaan ja puuston poistamista on vältettävä. Alueelle ei suositella tuotavaksi ulkopuolisia maa-aineksia maisemointia varten. Valvontaviranomaisen erillisen hyväksymisen perusteella on mahdollista tarvittaessa hyödyntää maisemoinnissa muualta tuotuja puhtaita maa-aineksia. Toiminnanharjoittajan tulee pyydettyä pystyä esittämään aineksen alkuperä sekä tutkimustulokset aineksen puhtaudesta.

Alue tulee metsittää alueelle tyypillisillä puutaimilla niillä osin, joille ei aiota jättää törmäpääskyjen pesintärinneiden eteen tarvittavia avoimia alueita, tai ole esitetty erityistä syytä metsittämättä jättämiselle. Alueella jo olevat suuremmat puuntaimet, puuntaimikot tai muutoin kasvittuneet kohdat on syytä säästää, mutta esimerkiksi loiventaa niiden ympäriltä jyrkät rintuudet ja möyhiä mahdolliset tieurat. Toiminta-alueella reunojen ympäristön luiskaukset on mukautettava ympäristöön sopiviksi leikkauskuvissa esitetyjä periaatteita ja kaltevuutta, joka ei pääsääntöisesti ole jyrkempi kuin 1:3, käyttäen.

Maisemoinnissa ja jälkihoitotöiden suunnittelussa suositellaan käytettäväksi päivitettyä maa-ainesopasta (Maa-ainesten ottaminen -opas aineiden kestäväan käyttöön, Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30). (MAL 3, 11 §, VNA 926/2005 6 §, VNA 713/2014 15 §)

23. Viimeistelytöiden jälkeen, ennen lupa-ajan päättymistä, on luvanhaltijan pyydettävä lopputarkastusta. (MAL 11 §, VNA 926/2005 6 §)

Toimintaa koskevia muita säädöksiä

Murskauksessa on noudatettava valtioneuvoston asetusta kivenlouhimoiden, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (800/2010).

Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen

Jos asetuksella annetaan tämän luvan määräystä ankarampia säännöksiä tai tästä luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava.

Vakuus jälkihoitotoimenpiteiden suorittamisen varmistamiseksi

Ennen maa-ainesten ottamistyön aloittamista luvanhaltijan on annettava Tornion kaupungille lupamääräyksen noudattamiseksi maa-ainestain 12 §:n mukainen 9430 **euron** vakuus. Vakuuden suuruus soran- ja hiekanottamisalueilla perustuu ottamisalueen pinta-alaan 4 000 euroa/hehtaari ja lisäksi otettavaksi esitettyyn maa-ainesten ottamismäärään 0,05 euroa/m³. Vakuuden tulee olla voimassa siihen saakka, kunnes kaikki vaaditut jälkihoitotyöt on lopputarkastuksessa hyväksytty. Vakuuden on oltava yksilöity tätä lupaa koskeväksi. Lupa- viranomaisen voi tarvittaessa muuttaa vakuussummaa. (Maa-ainestaksa, voimassa 1.4.2024 lähtien)

Vakuutena hyväksytään rahoituslaitoksen antama omavelkainen takaus, takausvakuutus tai pantattu talletus. Muun tyyppisiä vakuuksia ei hyväksytä, eikä rahoja voi tallettaa viranomaisen tilille. Vakuudenantajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvassa valtiossa. Muita vakuudenantajia, kuten konsernitakausta tai yksityishenkilön antamaa takausta, ei hyväksytä. Vakuudenantajalla tulee olla Suomessa toimiva asiakaspalvelu ja asiointi- sekä asiakirjakielinä tulee olla suomi tai ruotsi.

Ottamissuunnitelman tarkastamisesta, asianosaisten kuulemisesta ja ottamistoiminnan valvonnasta suoritettavat maksut

Lupapäätöksen maksu määräytyy Meri-Lapin ympäristölautakunnan hyväksymän maa-ainestaksan mukaan. Taksan 1 §:n mukaan luvan haltija / hakija on velvollinen suorittamaan maa-ainestain (555/81) 23 §:n nojalla kunnalle seuraavat maksut.

Taksan 2 §:n mukaan suunnitelman tarkastuksen perusmaksu on 300 euroa ja lisäksi lupahakemuksessa otettavaksi esitetyn maa-ainesten kokonaismäärän mukaan 0,015 euroa/k-m³. Lupapäätöksen tarkastamisesta on luvan haltijan suoritettava **525 euroa**.

Taksan 6 §:n mukaan ottamisalueen rajakiinteistöjen kuulemisesta peritään 45 euroa jokaista kuultavaa kiinteistöä kohti, kuitenkin enintään 300 euroa/hakemus. Hakemuksen johdosta on lähetetty 9 kirjettä ottamisalueen lähimpien naapurikiinteistöjen (7 kiinteistöä) omistajille. Hakemuksen kuulemisesta on luvan haltijan suoritettava **405 euroa**.

Yhteensä lupapäätöksen käsittelymaksu on **930 euroa**. Lasku lähetetään erikseen Tornion kaupungin rahatoimistosta. Lisäksi hakijalta peritään lehti-ilmoituskulut (hakemuksen kuuluttaminen ja päätöksen kuuluttaminen) toteutuneiden kustannusten mukaisena. Lasku lähetetään erikseen Tornion kaupungin rahatoimistosta.

Ottamisen valvonnasta on luvan saajan suoritettava vuosittain Meri-Lapin ympäristölautakunnalle luvan voimassaoloaikana taksan 4 §:n mukaisena valvontamaksuna 250 euroa (0,005 euroa/m³ otettavaksi sallitun maa-aineksen kokonaismäärän mukaan, kuitenkin vähintään perusmaksu 250 euroa). Taksan 5 §:n mukaan valvontamaksu on maksettava, kunnes lupamääräykset ovat tulleet täytetyksi ja loppukatselmus on pidetty, vaikka luvan voimassaoloaika olisikin kulunut umpeen tai lupa olisi peruttu.

Vuosittaiset taksojen tarkistukset saattavat aiheuttaa muutoksia edellä mainittuihin valvontamaksuihin.

Päätöksen perustelut

Yleiset perustelut

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan maa-aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista, huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen. Lisäksi alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei ottaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa.

Maa-aineslain 3 §:n 4 momentin mukaan ottamispaikat on sijoitettava ja aines-ten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa. Maa-aineksia ei saa myöskään ottaa ilman erityistä syytä vesistön rantavyöhykkeellä.

Maa-aineslain 6 §:n mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Toiminta-alue sijoittuu oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M) sekä arvokkaalle harjualueelle tai muulle geologiselle muodostumalle (ge). Yleiskaavamääräyksen mukaan *"Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat: ... Rovamaa ... Maa-ainesten ottaminen alueella saattaa todennäköisesti aiheuttaa maa-aineslain 3 §:ssä mainittuja vahingollisia vaikutuksia. Vaikutukset selvitetään tapauskohtaisesti maa-aineslain mukaisessa lupamenettelyssä."* Toiminta-alue rajautuu eteläosastaan kyläalueeseen (AT-3) merkinnällä, jonka kaavamääräyksen mukaan *"merkinnällä osoitetaan kyläalueet, jotka ovat vähintään 5 km etäisyydellä palvelukylistä. Haluamme, että vanhat, palveluista etäämpänä olevat kylät säilyvät asuttuina. Siksi määräämme, että uuden rakennuspaikan tulee olla pinta-alaltaan vähintään 5000 m²."*

Hakemuksen mukainen maa-ainesten ottamisalue sijoittuu arvokkaalle geologiselle muodostumalle, Rovamaan valtakunnallisesti arvokkaalle moreenimuodostumalle. Valtakunnallisen ohjeistuksen mukaan ottamistoimia ei tulisi suunnitella inventoiduille luontokohteille, kuten valtakunnallisesti arvokkaille moreenialueille. Kuitenkin tässä tapauksessa, aluetta on käytetty pitkään maa-ainesten ottamistoimintaan ja maisemointityöt ovat jääneet kesken. Alueella on jyrkät seinämät sekä maan pinnalta puuttuu osittain kasvillisuus. Maa-ainesten ottoalue on tarpeen jälkihoitaa, jotta se sopeutuisi mahdollisimman hyvin ympäröivään luontoon. Jälkihoidettuna myös alueen geologisten arvojen voidaan olettaa säilyvän paremmin, eivätkä ne vaarantuisi enempää. Rovamaa on kohtalaisen luonnontilainen lukuun ottamatta pohjoispäässä olevia kahta leikkausta.

Maa-ainesten ottamisesta suunnitellulla ottamisalueella voisi aiheutua maa-aineslain 3 §:n vastaisia vaikutuksia, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista. Toiminnasta voi aiheutua myös oikeusvaikutteisen kaavan vastaisia vaikutuksia alueen käytössä. Valtion ympäristönsuojeluviranomainen on lausunnossaan linjannut, että alue on tarpeen jälkihoitaa, ja maisemointiin tähtäävä lyhytaikainen maa-ainesten otto voi toteutua alueella vaarantamatta alueen geologisia arvoja maa-aineslain 3 §:n vastaisesti.

Lupa myönnetään kahden vuoden määräajalle sekä pienelle ottomäärälle, ja siinä on annettu määräyksiä erityisesti maisemointitoimiin liittyen. Lupamääräyksiä noudatettaessa toiminta-alue jälkihoidetaan asianmukaisesti ilman, että toiminnasta aiheutuu enempää maa-aineslain 3 §:n vastaisia vaikutuksia, eli Rovamaan valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma ei vahingoitu enempää. Maa-ainesluvassa on annettu määräyksiä myös toiminta-aikoihin sekä toiminnasta aiheutuvien päästöjen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi, jotta yleiskaavassa merkittyyn kyläalueeseen kohdistuvat haitat minimoidaan.

Lupaharkinnassa on myös huomioitu, että alueella ei ole enää nyt myönnettävän luvan jälkeen edellytyksiä toiminnan jatkamiselle ilman maa-aineslain 3 §:n

vastaisia vaikutuksia. Lupamääräysten ei katsota aiheuttavan luvan saajalle sellaista vahinkoa ja haittaa, jota on pidettävä hankkeen laajuuteen ja hänen saamaansa hyötyyn nähden kohtuuttomana.

Meri-Lapin ympäristölautakunnan saamien lausuntojen perusteella ja tämän hetkisen tiedon mukaan maa-ainesluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Lupaharkinnan perusteet

Tämänhetkisen tiedon mukaan määräysten mukainen toiminta täyttää maa-ainelain, ympäristönsuojelulain, vesilain sekä jätelain ja niiden nojalla annettujen säädösten vaatimukset ja toiminnassa voidaan noudattaa, mitä luonnonsuojelulaissa säädetään. Edellä mainitun perusteella maa-aineslupa myönnetään.

Muistutusten ja lausuntojen huomioiminen

Lapin ELY-keskuksen (nyk. Lupa- ja valvontavirasto) lausunto on otettu huomioon lupamääräyksissä 1, 2, 3, 4, 9, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20 ja 22.

Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnan lausunto on otettu huomioon lupamääräyksissä 2, 3, 9, 10, 12, 13, 14 ja 22.

Tornionlaakson museon lausunto on otettu huomioon lupamääräyksessä 7.

Lupamääräysten perustelut

Lupamääräys 1 on annettu sen varmistamiseksi, että toiminta on lupahakemuksen mukaista. Ottotaso, ottoalueen raja- ja otettavan maa-aineksen määrä ovat hakemuksen mukaisia.

Lupamääräykset 2 ja 3 on annettu sen varmistamiseksi, että hakemuksessa esitettyjen ottotaso- ja suojakerrospaksuudet pohjaveden pintaan täyttyvät, eikä toiminnasta aiheudu pohjaveden laadun vaarantumista. Alinta ottotasoa tulee pystyä seuraamaan alueella olevista merkinnöistä. Lisäksi riittävien maastomerkintöjen perusteella voidaan varmistua ottamisen kohdentumisesta ottamissuunnitelman mukaiselle alueelle ja luvan mukaiseen ottotasaan.

Lupamääräykset 4 ja 5 on annettu alueen turvallisuuden edistämiseksi sekä toiminnasta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi lähikiinteistöille ja mahdollisesti häiriintyvälle kohteille. Toiminnasta ei aiheudu naapuruussuhdelain 17 §:n mukaisia vaikutuksia. Valtakunnallisen ohjeistuksen mukaan suositus soran ottamisalueilla naapurikiinteistöön on vähintään 10 metriä.

Lupamääräys 6 on annettu, jotta toiminnasta ei aiheudu luonnonsuojelulain vastaisia vaikutuksia. Törmäpääsky on luonnonsuojelulailla (9/2023) rauhoitettu (69 §), erittäin uhanalainen ja kiireellisesti suojeltava lintulaji. Törmäpääskyn pesien vahingoittaminen ja pesinnän häiritseminen on kielletty luonnonsuojelulain 70 §:n ja lintudirektiivin nojalla.

Lupamääräystä 7 perustellaan kulttuuriperinnön suojelemisella.

Lupamääräys 8 on annettu perustuen valtioneuvoston asetuksessa maa-ainesten ottamisesta säädetystä tarkastusmenettelystä sekä toimenpiteistä, jotka tulee tehdä ennen varsinaisen ottamistoiminnan aloittamista.

Lupamääräyksellä 9 on annettu pohjaveden pinnan tarkkailusta pohjaveden suojelemiseksi ja pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Lupamääräyksellä 10 pyritään muistuttamaan luvan haltijaa vesilain mukaisista vastuista ja velvollisuuksista sekä mahdollisesta luvantarpeesta, joka voi aktivoitua myöhemmässä vaiheessa.

Lupamääräyksellä 11 muistutetaan luvan haltijaa siitä, että ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:ssä säädetään yleisestä luvanvaraisuudesta, ja sen liitteen 1 taulukon 2 kohdan 7 c ja 7 e mukaan muun muassa kivenlouhimolle, kiinteälle tai siirrettävälle murskaimelle tulee hakea ympäristölupaa, mikäli toiminta-aika on yhteensä vähintään 50 vuorokautta. Murskaustoiminnan järjestämisestä säännellään lisäksi valtioneuvoston asetuksessa kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (ns. Muraus-asetus, 800/2010).

Lupamääräys 12 on annettu lähellä olevien häiriintyvien kohteiden suojaamiseksi toiminta-ajat asettamalla. Lupamääräys 13 perustuu valtioneuvoston päätökseen melutason ohjearvoista (933/1992). Melua on tarpeen rajoittaa, jotta toiminnasta ei aiheutuisi kohtuutonta räsitystä tai terveyshaittaa lähimmissä häiriintyvissä kohteissa.

Lupamääräys 14 on annettu lähellä olevien kohteiden suojaamiseksi. Ilman pilaantumisen ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi sekä ympäristön yleisen viihtyisyyden turvaamiseksi on huolehdittava siitä, että mahdollisesta murskaustoiminnasta, työmaaliikenteestä ja muista oheistoiminnoista aiheutuvat pölypäästöt pidetään mahdollisimman vähäisinä. Liiallinen pöly saattaa aiheuttaa naapurille kohtuutonta räsitystä, terveyshaittaa sekä ympäristön pilaantumisesta. Pölylle on asetettu raja-arvo ilmanlaadusta annetun valtioneuvoston asetuksen (79/2017) mukaisesti. Pölyä ja sen leviämistä voidaan vähentää merkittävästi erilaisin pölyntorjuntatoimin, joista on annettu luvassa tarpeelliset määräykset. Sääolosuhteet (mm. tuulisuus) on huomioitava toiminnassa. Määräys perustuu valtioneuvoston asetuksessa 79/2017 hengitettävälle hiukkasille (PM₁₀) annettuihin raja-arvoihin.

Lupamääräys 15 on annettu jätehuollon varmistamiseksi. Jätelain periaatteiden mukaan jätteistä ei saa aiheutua roskaantumista ja toiminnassa on huolehdittava siitä, että jätteitä syntyy mahdollisimman vähän. Syntyvät jätteet ovat pyrittävä ensisijaisesti hyödyntämään, jos se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava jätehuollon asianmukaisesta järjestämisestä.

Lupamääräys 16 on tarpeen luvanhaltijan omavalvonnan ja selvilläolovelvollisuuden toteuttamiseksi. Vastuuhenkilön nimeämisellä varmistetaan maa-ainesten ottotoiminnan, mahdollisen kiviaineksen murskauksen sekä

maisemointityön asianmukainen hoito. Vastuuhenkilön on oltava selvillä toiminnan ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä sekä ympäristöhaittojen poistamisesta.

Lupamääräykset 17-20 on annettu polttoaineiden varastoinnista ja käsittelystä, työkoneiden pesusta ja huollosta, jätehuollosta ja onnettomuuksiin varautumisesta sekä muiden ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien aineiden varastoinnista ja käsittelystä aiheutuvan maaperän ja pohjaveden pilaamisriskin vähentämiseksi. Vaaralliset jätteet on merkittävä jätelain 16 §:n mukaisesti. Siirtoasiakirjoja edellytetään jätelain 121 §:n perusteella turvallisen vaarallisten jätteiden edelleen toimittamiseksi.

Lupamääräys 21 on annettu lupapäätöksen valvonnan toteuttamiseksi. Tarkkailusta saatujen tietojen perusteella voidaan tarkkailla maa-ainesten ottamistoimintaa suhteessa annettuihin lupamääräyksiin.

Lupamääräykset 22 ja 23 on katsottu tarpeellisiksi alueen jälkihoidon ja maisemoinnin varmistamiseksi ja onnistumiseksi.

Luvan voimassaolo ja luvan muuttaminen

Lupa on voimassa **30.6.2028** asti. Mikäli toiminta olennaisesti muuttuu tai laajenee, on toiminnalle haettava uusi lupa.

Sovelletut säännökset

Maa-aineslaki (555/1981)

Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (926/2005)

Ympäristönsuojelulaki (527/2014)

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (713/2014)

Valtioneuvoston asetus kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamien ympäristönsuojelusta (800/2010)

Valtioneuvoston asetus melutason ohjearvoista (993/1992)

Valtioneuvoston asetus ilmanlaadusta (79/2017)

Laki eräistä naapurussuhteista (26/1920)

Jätelain (646/2011)

Muinaismuistolaki (295/63)

Luonnonsuojelulaki (1096/96)

Vesilaki (587/2011)

Terveystieteiden laissa (763/1994)

Maa-aineslain edellyttämistä tarkastus- ja valvontatehtävistä suoritettavat maksut, (hyväksytty Meri-Lapin ympäristölautakunta 20.2.2024, voimaantulo 1.4.2024)

Ympäristönsuojeluviranomaisen taksa, Meri-Lapin ympäristölautakunta 17.9.2019, voimaantulo 1.10.2019 (YsvoT)

Päätöksen antaminen ja tiedottaminen

Päätös annetaan 24.2.2026. Tieto päätöksestä annetaan kuulutuksella, joka julkaistaan Tornion kaupungin verkkosivuilla 24.2.2026. Kuulutus ja päätös

liitteineen ovat nähtävillä valitusaikana 24.2.-2.4.2026 Tornion kaupungin verkkosivuilla sekä Meri-Lapin ympäristöpalveluiden toimistossa (käyntiosoite Susensaarencatu 4, Tornio).

MUUTOKSENHAKU (YSL 84, 190 §, HIKL 14, 22 §)

Tähän päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta viimeistään 2.4.2026. Valitusosoitus on liitteenä.